

Sygn. akt IV CSK 1/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa J. A.
przeciwko F. T. A. i M. R. A.
o stwierdzenie nieważności umów,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 maja 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanych na rzecz powódki kwotę 1 800 (jeden
tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w S. stwierdził nieważność umowy z dnia 23 kwietnia 1980 r. dotyczącej przekazania gospodarstwa rolnego, zawartej przed Naczelnikiem Gminy P. pomiędzy M. A. oraz F. T. A., a także nieważność umowy darowizny zawartej w dniu 9 października 2006 r. w części dotyczącej przeniesienia na rzecz M. R. A. współwłasności ponad udział wynoszący $\frac{1}{2}$ w działce rolnej w P.. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2013 r. oddalił apelację pozwanych F. T. A. i M. R. A. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 stycznia 2013 r. Podzielił stanowisko tego Sądu, że umowa przekazania gospodarstwa rolnego następcy zawarta bez pisemnej zgody jednego ze współwłaścicieli - współspadkobierców - była nieważna, przy czym drugą przyczyną nieważności było pozbawienie podstawy prawnej przeniesienie na następcę gospodarstwa z wyłączeniem posadowionych na gruncie budynków. Konsekwencją nieważności przeniesienia własności gospodarstwa była nieważność późniejszej umowy darowizny udziału w tym gospodarstwie. Od wyroku Sądu Apelacyjnego z skargę kasacyjną wnieśli pozwani F. T. A. i M. R. A., wyrok ten zaskarżając w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń niesatysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Sformułowali szereg zagadnień prawnych, pokrywających się z podstawami skargi, które wskazali jako istotne.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności, uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Konieczne jest wyjaśnienie, jakie zagadnienie prawne występuje w sprawie i dlaczego jest ono istotne (por. np. postanowienia z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151).

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący ograniczyli się do sformułowania dziesięciu pytań, natomiast nie przytoczyli argumentacji prawnej na rzecz stanowiska, że dotyczą one abstrakcyjnych problemów interpretacyjnych o charakterze precedensowym, mających znaczenie dla rozwoju prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2009 r., II CSK 29/09, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., I CSK 496/11, niepubl.).

Przy tym te zagadnienia, które mogłyby spełnić wymaganie abstrakcyjnego ujęcia problemu zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 17 stycznia 2003 r., III CKN 1451/00, niepubl., Sąd ten wyjaśnił, że przekazanie gospodarstwa rolnego przez osobę legitymującą się udziałem we współwłasności na własność następcy bez zgody pozostałych współwłaścicieli jest czynnością prawną dotkniętą nieważnością. Podobnie w uchwale z dnia 17 stycznia 1989 r., III CZP 108/88, OSNC 1990/1/7, Sąd Najwyższy stwierdził, że umowa przekazania przez jednego z współwłaścicieli następcy posiadania oraz własności gospodarstwa rolnego, stanowiącego współwłasność w częściach ułamkowych, sporządzona przez naczelnika gminy w trybie art. 52 ust. 1 ustawy z dnia

27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140), jest nieważna w całości, jeżeli na przekazanie nie wyrazili zgody pozostali współwłaściciele tego gospodarstwa. Pozostałe problemy nie niosą w sobie elementu nowości, ani nie stwarzają poważnych wątpliwości interpretacyjnych.

Przechodząc do analizy przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy stwierdzić, że powołanie się na oczywistą zasadność skargi wymagało od skarżących sformułowania w uzasadnieniu wniosku odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność. Skarga jest oczywiście uzasadniona wówczas, kiedy zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2012 r., III PK 79/11, LEX nr 1215619). Nie chodzi więc o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Zarzuty kasacyjne podnoszone przez skarżących nie cechują się tak rozumianą oczywistą zasadnością.

Na marginesie należy także wskazać, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, dotyczącego tej samej kwestii, którą skarżący oczywistość stawianych zarzutów nie jest konsekwentne.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek powódki zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99, art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.